

หลักสูตรการทำยาตมสมุนไพรแบบแห้ง
จำนวน ๑๘ ชั่วโมง
กลุ่มอาชีพพาณิชยกรรมและบริการ
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีนคร

ความเป็นมา

ยาตมสมุนไพร เป็นยาที่จัดอยู่ในประเภทยาสมุนไพรประจำบ้าน ใช้สูดดม บรรเทาอาการวิงเวียน หน้ามืด ตาลาย เป็นหวัด คัดจมูก ซึ่งมีวิธีการทำที่ง่ายหาสมุนไพรได้สะดวก สามารถทำเพื่อจำหน่ายเป็นรายได้เสริมได้ ยาตมสมุนไพรจะแตกต่างจากยาตมทั่วไปโดยเพิ่มเติมสมุนไพร เช่น กระวาน กานพลู พริกไทยดำ ยาตมสมุนไพรมีแพร่หลายมาก มีขั้นตอนการผลิตที่ไม่ยุ่งยาก และมีต้นทุนไม่สูง ประกอบกับ ความนิยมการใช้สมุนไพรเพื่อสุขภาพ นั้นสูงขึ้นด้วย ซึ่งการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาหรือบรรเทาอาการของโรค เป็นความรู้ดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น แต่เมื่อการแพทย์ปัจจุบันเข้ามาในประเทศไทย การใช้ยาสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยเริ่มลดลง และในปัจจุบันความนิยมในการใช้สมุนไพรได้กลับมาได้รับความนิยมมากขึ้นเพราะคนไทยหันมาใส่ใจสุขภาพกันมากขึ้น การใช้สมุนไพรมีผลข้างเคียงน้อยกว่าการใช้ยาปฏิชีวนะ ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อร่างกาย มีความปลอดภัยสูง สามารถใช้ได้โดยไม่ต้องได้รับความกังวลกับโอกาสที่จะเกิดความเป็นพิษ และอาการไม่พึงประสงค์หรือผลข้างเคียง

ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน และตอบสนองกับความต้องการของประชาชนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีนคร จึงได้จัดโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนการทำยาตมสมุนไพรแบบแห้ง จำนวน ๑๘ ชั่วโมง เพื่อเป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจ ฝึกทักษะ สามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพ พัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวแบบยั่งยืนต่อไป

หลักการ

๑. เป็นหลักสูตรที่เน้นการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ ที่เน้นการบูรณาการเนื้อหาสาระ ภาควิชาที่ควบคู่ไปกับการฝึกปฏิบัติจริง ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปประกอบอาชีพได้จริงอย่างมีคุณภาพและมีคุณธรรมจริยธรรม

๒. เป็นหลักสูตรที่เน้นการดำเนินงานร่วมกับเครือข่าย สถานประกอบการ เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการศึกษาดูงาน

๓. เป็นหลักสูตรที่ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนรู้ไปเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ในรายวิชาเลือกของสาระการประกอบอาชีพ

๔. เป็นหลักสูตรที่เน้นการใช้ศักยภาพ ๕ ด้านในการประกอบอาชีพ ได้แก่ ศักยภาพด้านทรัพยากร ภูมิอากาศ ภูมิประเทศและทำเลที่ตั้ง ศิลปวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิต และด้านทรัพยากรมนุษย์

จุดหมาย

๑. มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงมั่งคั่ง
๒. ตัดสินใจประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม
๓. มีเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพ
๔. มีความรู้ความเข้าใจและฝึกทักษะการบริหารจัดการในอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๕. มีโครงการประกอบอาชีพเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาอาชีพของตนเอง

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนทั่วไปที่มีความต้องการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะในการประกอบอาชีพเป็นการเพิ่มรายได้ ตลอดจนกลุ่มเป้าหมายตามนโยบายของรัฐ อาทิ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชนนอกระบบ กลุ่มวัยแรงงาน

ระยะเวลา

- จำนวน ๑๘ ชั่วโมง
- ภาคทฤษฎี ๗ ชั่วโมง
- ภาคปฏิบัติ ๑๑ ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

๑. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสมุนไพร จำนวน ๕ ชั่วโมง
  - ๑.๑ ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมุนไพร
  - ๑.๒ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสมุนไพร
  - ๑.๓ วัสดุอุปกรณ์ในการทำยาสมุนไพร ไพร น้ำมันมะพร้าว น้ำมันระกำ กานพลู ดอกจันทร์เทศ พริกไทยดำ กระวาน ขวดบรรจุภัณฑ์ ตาช่าย เปลือกส้ม
๒. การทำยาสมุนไพรแบบแห้ง จำนวน ๕ ชั่วโมง
  - ๒.๑ ผู้เรียนสามารถทำยาสมุนไพรแบบแห้งได้
  - ๒.๒ ขั้นตอนการทำยาสมุนไพรแบบแห้ง สูตร ๑ ไพร น้ำมันมะพร้าว น้ำมันระกำ กานพลู ดอกจันทร์เทศ
    - วิธีการผสม
    - วิธีการหมัก

๓. การทำยาตมสมุนไพรรูปแบบแห้ง จำนวน ๓ ชั่วโมง

๓.๑ ผู้เรียนสามารถทำยาตมสมุนไพรรูปแบบแห้งได้

๓.๒ ขั้นตอนการทำยาตมสมุนไพรรูปแบบแห้ง สูตร ๒ พริกไทยดำ กระวาน ว่านเปราะหอม พิมเสน

เมนทอล โศศสอ

- วิธีการผสม

- วิธีการหมัก

๔. การบรรจุภัณฑ์การนำไปใช้ จำนวน ๕ ชั่วโมง

๔.๑ ผู้เรียนสามารถนำส่วนผสมบรรจุภัณฑ์ที่เตรียมไว้ได้

๔.๒ ขั้นตอนการบรรจุภัณฑ์

๔.๓ การติดโลโก้บรรจุภัณฑ์ และการนำไปใช้ และช่องทางการจำหน่าย

การจัดการกระบวนการเรียนรู้

๑. การบรรยาย

๒. การฝึกปฏิบัติ

สื่อการเรียนรู้

๑. ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน / วิทยากร / ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การวัดและประเมินผล

๑. การประเมินความรู้ภาคทฤษฎีระหว่างเรียนและจบหลักสูตรการจบหลักสูตร

๒. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

เกณฑ์การจบหลักสูตร

๑. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๒. มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐

๓. มีผลงานที่มีคุณภาพ

เอกสารหลักฐานการศึกษา

๑. หลักฐานการประเมินผล

ลงชื่อ..........ผู้เสนอหลักสูตร   ลงชื่อ..........ผู้เห็นชอบหลักสูตร
(นางสาววิไลพร เงาศรี)   (นายอภิสิทธิ์ กายภิรมย์)
ครู กศน. ตำบล   กลุ่มงานการศึกษาต่อเนื่อง

ลงชื่อ..........ผู้อนุมัติหลักสูตร
(นางนิตยา ภูพัตนา)
ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีณรงค์

รายละเอียดโครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรการทำยาตมสมุนไพรแบบแห้ง ประกอบด้วยเนื้อหา ๔ เรื่อง จำนวน ๑๘ ชั่วโมง

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียน	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสมุนไพร	ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมุนไพร	- ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสมุนไพร	วิทยาการบรรยาย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้	๒	๑
			- วัสดุอุปกรณ์ในการทำยาตมสมุนไพร ไพร น้ำมันมะพร้าว น้ำมันระกำ กานพลู ดอกจันทน์เทศ พริกไทยดำ กระวาน ขวดบรรจุภัณฑ์ ตาข่าย เปลือกส้ม	๑. วิทยาการบรรยายให้ความรู้เรื่องวัสดุอุปกรณ์และสมุนไพรแต่ละชนิดที่นำมาใช้ทำยาตมสมุนไพร	๑	๑
๒	การทำยาตมสมุนไพรแบบแห้ง	ผู้เรียนสามารถทำยาตมสมุนไพรแบบแห้งได้	- ขั้นตอนการทำยาตมสมุนไพรแบบแห้ง - วิธีการผสม - วิธีการหมัก	๒. วิทยาการบรรยายพร้อมสาธิตและให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริงของขั้นตอนการทำยาตมสมุนไพร สูตร ๑ ไพร น้ำมันมะพร้าว น้ำมันระกำ กานพลู ดอกจันทน์เทศ	๑	๓
๓	การทำยาตมสมุนไพรแบบแห้ง	ผู้เรียนสามารถทำยาตมสมุนไพรแบบแห้งได้	- ขั้นตอนการทำยาตมสมุนไพรแบบแห้ง - วิธีการผสม - วิธีการหมัก	๒. วิทยาการบรรยายพร้อมสาธิตและให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริงของขั้นตอนการทำยาตมสมุนไพร สูตร ๒ พริกไทยดำ กระวาน ว่าน เปราะหอม พิมเสน เมนทอล โศศสอ	๑	๓

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียน	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๔	การบรรจุภัณฑ์ การนำไปใช้	ผู้เรียนสามารถนำส่วนผสม บรรจุภัณฑ์ที่เตรียมไว้ได้ สามารถนำไปใช้ และ จำหน่ายได้	<ul style="list-style-type: none"> - ขั้นตอนการบรรจุภัณฑ์ - การติดโลโก้บรรจุ ภัณฑ์ - การนำไปใช้ และ ช่องทางการจำหน่าย 	๓.วิทยากรบรรยายพร้อมสาธิตและให้ ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริงของขั้นตอนการบรรจุยาตาม สมุนไพรร การติดโลโก้ และการนำไปใช้และ ช่องทางการจำหน่าย	๒	๓

แผนการจัดการเรียนรู้

วิทยากร.....

หลักสูตรการทำยาต้มสมุนไพรแบบแห้ง จำนวน ๑๘ ชั่วโมง (เรียนวันละ ๓ ชั่วโมง)

ระหว่างวันที่..... เวลาเรียน.....น.

สถานที่จัด.....

วัน/เดือน/ปี	เนื้อหา	กระบวนการจัดการเรียนรู้	หมายเหตุ
วันที่.....	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสมุนไพร	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่อง ความสำคัญในการประกอบอาชีพ ๒. ผู้เรียนและวิทยากรร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น ๓. ผู้เรียนสรุปความรู้ ๑. ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่องความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพการทำยาต้มสมุนไพรแบบแห้ง ๒. ผู้เรียนและวิทยากรร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น ๓. ผู้เรียนสรุปความรู้ ๑. ให้ผู้เรียนศึกษาแหล่งเรียนรู้การประกอบอาชีพการทำยาต้มสมุนไพรแบบแห้ง <ol style="list-style-type: none"> ๑.๑ ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สถานประกอบการ สื่อของจริงสื่อบุคคลในชุมชน ๒. ให้ผู้เรียนสรุปองค์ความรู้จากการศึกษา ๑. วิทยากรและผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการทำยาต้มสมุนไพรแบบแห้ง ๒. การใช้กระบวนการคิดเป็นกำหนดทิศทางการประกอบอาชีพการทำยาต้มสมุนไพรแบบแห้ง 	เรียนวันละ ๓ ชม. - ทฤษฎี ๒ ชม. - ปฏิบัติ ๑ ชม.
วันที่.....	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสมุนไพร	<ol style="list-style-type: none"> ๑. วิทยากรและผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการทำยาต้มสมุนไพรแบบแห้ง ๒. การใช้กระบวนการคิดเป็นกำหนดทิศทางการประกอบอาชีพการทำยาต้มสมุนไพรแบบแห้ง 	เรียนวันละ ๓ ชม. - ทฤษฎี ๑ ชม. - ปฏิบัติ ๒ ชม.

วันที่.....	วัสดุอุปกรณ์ในการทำยาตมสมุนไพร	<p>๑. ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่องการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำยาตมสมุนไพรแบบแห้ง</p> <p>๒. วิทยากรอธิบายและสาธิตเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำยาตมสมุนไพรแบบแห้ง</p> <p>๓. ผู้เรียนและวิทยากรร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น</p> <p>๔. ผู้เรียนสรุปความรู้</p>	เรียนวันละ ๓ ชม. - ทฤษฎี ๑ ชม. - ปฏิบัติ ๒ ชม.
วันที่.....	ขั้นตอนการทำยาตมสมุนไพรแบบแห้ง สูตร ๑ ไพร น้ำมันมะพร้าว น้ำมันระกำ กานพลู ดอกจันทน์เทศ - วิธีการผสม - วิธีการหมัก	<p>๑. ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่องการทำยาตมสมุนไพรแบบแห้ง</p> <p>๒. วิทยากรอธิบายและสาธิตเกี่ยวกับการทำยาตมสมุนไพรแบบแห้ง</p> <p>๓. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการทำยาตมสมุนไพรแบบแห้ง</p> <p>๔. วิทยากรประเมินผลการทำยาตมสมุนไพรแบบแห้งของผู้เรียน</p>	เรียนวันละ ๓ ชม. - ทฤษฎี ๑ ชม. - ปฏิบัติ ๒ ชม.
วันที่.....	ขั้นตอนการทำยาตมสมุนไพรแบบแห้ง สูตร ๒ พริกไทยดำ กระวาน ว่านเปราะหอม พิมเสน เมนทอล โทศสอ - วิธีการผสม - วิธีการหมัก	<p>๑. ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่องการทำยาตมสมุนไพรแบบแห้ง</p> <p>๒. วิทยากรอธิบายและสาธิตเกี่ยวกับการทำยาตมสมุนไพรแบบแห้ง</p> <p>๓. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการทำยาตมสมุนไพรแบบแห้ง</p> <p>๔. วิทยากรประเมินผลการทำยาตมสมุนไพรแบบแห้งของผู้เรียน</p>	เรียนวันละ ๓ ชม. - ทฤษฎี ๑ ชม. - ปฏิบัติ ๒ ชม.
วันที่.....	ขั้นตอนการบรรจุภัณฑ์ - การติดโลโก้บรรจุภัณฑ์ - การนำไปใช้ และช่องทางการจำหน่าย	<p>๑. ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้เรื่องบรรจุภัณฑ์ยาตมสมุนไพรแบบแห้ง</p> <p>๒. วิทยากรอธิบายและสาธิตเกี่ยวกับการบรรจุภัณฑ์ยาตมสมุนไพรแบบแห้ง</p> <p>๓. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการบรรจุภัณฑ์ยาตมสมุนไพรแบบแห้ง</p> <p>๔. ศึกษาข้อมูลการตลาด และวิเคราะห์ความต้องการของตลาดในชุมชน</p>	เรียนวันละ ๓ ชม. - ทฤษฎี ๑ ชม. - ปฏิบัติ ๒ ชม.

ลงชื่อ.....วิทยากร
(.....)

ลงชื่อ.....ครู กศน.ตำบล
(.....)